

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen

Tórbjørn Jacobsen

Fyrrverandi løgtingsmaður fyri Tjóðveldi

Syvjandi strálandi strálandið

Politisku gartnararnir hava aftur stungið skortarnar uppundan runnakrúnunum, nú seyrvingurin í Kvíggj-artúni hevur ætlað um, hvussu danska hjálandið hann stjórnar, meiri og minni einsamallur, skal húsast peningaliga í árinum sum kemur. 2014. Næstseinasta árið í valskeiðnum. Svøvn-tyngjandi sjónvarpaða kjakið týskvöldið í vikuni avdúkaði, at øll hin politiska skipanin onkursvegna hevur lagt seg undir hjálandatreytirnar og undir niðurlaðandi bókhaldsskipanina hjá Jørgen Niclasen. Eitrandi ríkisveitingina tosar ongin um longur, heldur ikki orð ella eiður um, at samgongan ætlar at binda okkum til eina hækkandi ríkisveiting fram til 2016 soleiðis, at hendan drepani sroytan tá verður 47,5 milliónir krónur hægri enn hon var í 2011, tá ið Niclasen-regime tók við. Tað hevur eisini eydnast valdsarkitektinum at fáa allar hinar seks menninar at kenna seg heima í hansara fólgaða aldingarði, har teir skiftast um at kina fyri doyggjandi blómum, ímeðan seyrvingurin fæst við at royta ókrút upp úr svørðinum.

Andstøðan letur seg tøla av manipulerandi retorikkinum hjá samgonguni, fokusið er bara virknaður sitandi valdsins, og tað fær ikki verið annað enn ein negativ promovering í mun til ein annan niðurgangsspiral. Onkursvegna reagera framherjarnir í samgongu og andstøðu í mun til retorikkinn hjá fíggjarmálaráðharranum, á sama hátt sum trivialgu svørtu flugurnar í gomlum døgum í mun til blóðreyðu, dragandi og eitraðu knøttarnar, sum hingu niður frá koluni omanfyri hvørt einasta døgverðaborð í Føroyum. Lendu tær fyrst,

slapst ikki burtur aftur. Lívs-strongurin kvettur. Hinvegin var einasta ítøkiliga alternativa hugskotið, sum kom fram á torg hetta kvöldið, tað, at Sjálvstýrisflokkurin nú burturav ætlar at stríðast fyri, at fleiri frystingarhús/goymslur verða bygd í Føroyum. Fekk kortini ikki grundidé'ina við, men helst var tað fyri at goyma so nógvan makrel og so nógv sild on stock sum gjørligt, fyri at nýggj tránað produktir kunnu gerast ein møguleiki og fyri búskapin ein mennandi útflutningsvøra.

Øllum er greitt, at verandi gongd førkar okkum skundisliga út á ørvarendan. Borgarliga bókhaldsskipanin í Kvíggjartúni hevur spælt fallit, so tað brakar eftir í, sparslaðu inntøkumetingarnar eru katastrofalar, flatskatturin gav ongan virknað, og hevði pensiónsránið ikki verið framt, var hallið á fíggjarlógini í 2013 rokkið niður á 600-700 milliónir krónur, ella út ímóti 300% meiri enn Jørgen segði seg rokna við fyri einum ári síðani. Hetta í mun til eiðsvornu kredduna um javnvág í 2016. Trupulleikin er, at landinum tørvar ein búskaparpolitikk og eina uppperð við fleiri darvandi strukturar í heimastýrisbúskapi tjóðarinnar. Í mun til jarðarferðarrákan týskvöldið var hugdámurin øðrvísi í Norðurlandahúsinum í viku 33, tá ætlanir um framtøk í ferðavinnuni vóru serveraðar einum fullsettum skála av hugaðum fólki. Eitt frískligt vinnuligt lot, barberað fyri partapolitiskt slutur, kenda tað onkursvegna hugkveikjandi, at onkur umsiðir hevði toyt seg upp um girðingarnar í sandkassanum, og tikið støði í sínum og okkara egna mátti. Ein støðumynd:

Sohvørt sum glargrindin

toyggist og krympast eystanfyri Sortudíkið, kemst man við onkran, sohvørt sum kjøtrondin príðkast í durinum í hesum fræga mentanarskála, ið Erlendur Patursson, sáli, legði lunnarnar undir í norðurlendskari samvinnu, maðurin sum annars hevði farið um 100 ára hvarvið í viku 34, var hann uppi á døgum. Mong ganga aftur, hin gitna brigadan er altíð har, hesi, ið hava dugnað seg í handfaringini av snøggum spritabitunum, vant góman við gastronomisku eksperimentini, og hvørs kimiligu fingrar eymliga kína smekru stelkunum á vínglósunum. Sama liðið, sum eisini bóltaði sær í sævarmálanum, ta tíð man sum politikari kendi seg noyddan at mæta til bæði líkt og ólíkt. Tað ráddi jú um at verða sæddur á almennum støðum. Í habitti, slipsi og blankt bustaðum svartaskóm.

Herliðið í Norðurlandahúsinum er kortini øðrvísi mannað í dag. Fleiri kend andlit kring landið, sum hava lagt liv og sál í at menna føroyska ferðavinnu í árávis, - onkur í áratíggju, hómast í foyerinum. Nýggi ferðavinnugeneralurin Guðrið Højgaard er ikki ætlanarleys, málsøkni lýsir av henni, hon veit hvat hon tosar um, og tað kennist væl-signað í hesum hugsjónar- og miðleysu tíðum at hoyra ein stovnsleiðara tosa um strategi'ir, og sum ikki hveppist við at taka eina avgerð. Roykurin stendur ramur frá eini nýggjari byrjan í ferðavinnuhøpi, og botnurin er føroyskur, vit standa nú í miðju jarðar. Jørðin er okkara. Kykmyndin, gjørd til framtakið, er strálandi, og ætlast at umboða eitt strálandi land og ferðavinnu. Trælalyndið er sum foykt burtur. Hetta eru føroyskir handilsvein-

ar, ikki korrumperaðir strámennt. Teir rykkja í kúlvin á klockuni, og príða høllin fyllist smátt um smátt henda yrkadagin í Havn. Munur er á at verða kákstrokin, og at lata bleytu og reyðu plússsetrini súgva reyvabøllarnar í seg. Vínreyðu brósttjöldini varpa ein serligan hugna frá sær í hóskaði ljósglæmuni, - ikki sørt, at hugflogið lættir sær á hesa lötuna. Í mínum tápuliga naiviteti helt eg meg hóma eitt nationalt paradigmaskifti. Eina tjóð, sum hevði lætt sær á av nýggjum, ávegis skýloftinum, har til ber at geberda sær skilagott ímillum aðrar tjóðir á jøvnum føti.

Vónandi fer tað at eydnast rituvíkinginum í oddinum at fáa ferð á ferðavinnuna, hon tykist hava funnið konseptið, sum skal til, fyri at hetta kann gerast ein verulig alternativ vinna í Føroyum. Partapolitiske gerandisdagurin annars, soleiðis sum hann nú er skipaður, og soleiðis sum hann varð profeteraður út úr skíggjanum týskvöldið, hevur aftur syndrað mínar hugdjørvu dreymar um, at vælferðarsamfelagið yvirlivur í einum føroyskum nationalstati, fyri eitt styttri tíðarmál, ella í hvussu er soleingi sum hesir trælirnar gníggja reyvabøllarnar niður í bleytu taburettnar, - skal eg kortini siga og staðfesta. Veruligi dreymurin um frælsa føroyska vælferðarstatin doyri ongantíð, og onki livandi menniskja skal drepa hann heldur.

Ein búskaparfrøðingur tosaði í vikuni um eina katastrofu, sum vaks í sjónarráttinum, í havsbrúnni, og sum politiska skipanin ikki hevur ætlanir um at mæta í eygnahædd, samsvandi tí sum nú liggur á borðinum á Føroya løgtingi.

Ongin politisk tilbúgving er sett á lunnar yvirhøvur móttvegis framtíðini, og tí sum goymir seg í henni. Politiska skipanin hevur hamskift seg sjálva til eina gemena bókhaldsskipan. Teir báðir debet og kredit ráða nú fyri borgum einsamallir - við kvíggjartúnsmanningini sum samskipara. Og hesi hava samsvarandi øllum parametrum mist tamarhaldið á støðuni. Tað gongur sjón fyri søgn.

Hvat er so áfatt í Føroyum? Finst nøkur skilagóð diagnosa? Og tað mest umráðandi, finst nakar heilivágur, nøkur vaccina, ið kann lekja henda sjúklingin, sum fepurstungin liggur og syvjar omaná einum vakstrarpotential, sum ongin onnur tjóð í heimi eigur makan til?

Trupulleikin er ein generellur hjálandakultúrur, sum hevur viðført ein subkultur í strámannaleiki, ið hevur sníkt seg út í at kalla allar pokur og liðir samfelagsins. Teir, ið ráða fyri borgum úti í Tinganesi, eru strámennt hjá danska politiska valdinum yvir oyggjunum. Í vinnuni, serliga í fiskivinnuni, blómar strámannaveldi fyri útlandskan kapital í ólukkumáta. Í blaðkioskunum kanst tú velja ímillum 100 dansk bløð dagliga og hvørja viku, ímeðan Gratisavisin hjá abbasoni Jústnesar í Oyndarfirði, sum tók ræði á og bjargaði danskum handilsskipi frá at ganga burtur í kolandi stormi á Hvarvinum beint fyri stríðsbyrjan, í 1939, skjótt verður einsamøll á rókunum í føroyska avisstativinum. Fólkið hyggur meira og meira eftir donskum sjónvarpi, átakið, tá ið teir fluttu Dag & Viku fyri eini danskari karaoke-kapping sigur alt. Børnini eru farin at tosa á donskum ímillum sín í dagstovnunum,

danskt er meginmálið í samskiptinum í almennum partafeløgnum, fyri at lætta um hjá vaksandi skaranum av donskum nevndarlimum, í skúlum verða boð send aftur og fram á donskum máli, og fyri kortum ætlaði lögsmálaráðharr landsins mín sann, at vit eisini skuldu gerast strámennt í egnum undirstøðukervi, tá ið hann ætlaði at forera listin lærdum uttanbúðamonnum hjá donskum pensiónsgrunni fleiri milliardir krónur afturfyri at gera ein tunnil undir Tangafirði. Tann stóri trupulleikin er, at vit hava mist okkum sjálvi burtur í hesum sníkjandi ákomna ágangi, og serliga stórir bági er tað, at politikarar okkara stórtrívast við at vera pedellar hjá donsku maktini í Føroyum. Visións- og hugsjónarloysi er ræðandi, og saðla teir ikki um í bræði, verður tjóðini ikki liv laðað.

Hetta strámannasyndromið er atvoldin til, at vit dragna í øllum liðum. Vit liggja væl lægri í skapan enn grannalondini, ella rættari, enn londini vit vanligu samskifta við, hvørs sferu vit halda okkum vera part av, 15-20% lægri, og tað fremur fólkaflýtingina av landinum. Henda manko'in er veruligi trupulleikin. Okkara vælferðarsamfelag er ikki líka robust sum tey hjá grannunum og tilboðini harvið lægri. Onkur heldur, frøðingarnir serliga, ið eisini skulu liva, og yvirлива, av at selja sína vitan til danska heimastýrið í Føroyum, at bara vit tøma Oyra-sundskollegi' ið og møbelara samfelagið eftir tilvandum donskum normum, og fylla hesi ungmennini inn á almennu røkurnar í Havn, so er tann heilaga grøvin vælforvarað, og búskaparvøsturin kemur tá heilt av sær sjálvum. Hetta er slutur